

גיליון חדוזהתא דאורייתא

חידות ופרפראות בענייני הפרשה | מאמרי הגות ומחשבה בענייני הזמן והשעה

גיליון מס' 99

גיליון יו"ט פורים

חידות

חידות

חידה א': האם יתכן שהאדם מביא לחבירו 'ב' מנות' ביום הפורים לצאת בזה יד"ח 'מצות משלוח מנות' ובכל זאת אינו יוצא ידי חובתו.

ידוע לכולם שהמוסדות כאן בארץ וגם בחו"ל נהנים מתשלומים חודשיים קבועים הן מצד המדינה בתור 'תמיכה ועידוד ליהדות ולמסורת' והן מצד נדיבי עם ע"י 'הענקת חודשית' של תגמול ותמיכה שיתאפשר בכך לתלמידי התלמוד תורה ולבחורי הישיבות וכן לאברכי הכוללים לשקוד ולהגות על דלתי התורה והיראה.

כמובן שמוסדות התורה עורכים מידי שנה בשנה 'דינר של התרמת כסף' פעם באחד מהמקומות היפים בארץ או בעולם כשהם מציגים שם במסדרונות המלונות והאולמות 'תערוכה מפוארת' מכל המוסדות הקדושים שנבנו על ידה במשך השנים וכן את התנאים הגשמיים שהם משקיעים כל כך בתלמידים שיוכלו ללמוד לרווחה בלי שום מניעים ומפריעים.

ובכדי שיוכלו הם לייסד עוד ועוד בניינים במטרה לקלוט עוד תלמידים ילדים ובחורים כאחד צמאי ומבקשי ה' אזי קוראים הם לתומכי ונגידי העם כשהם מזמינים אותם להרגיש 'תענוג מעין עוה"ב ולבוא לראות את 'פרי מעלליהם' אלו תלמידי המוסדות שזכו לגדול על ברכי התורה והיראה בזכות תרומתם הנדיבה למוסדות, באומרם לנדיבי העם 'כזה ראה וקדש' – ותגדל את משכורתך עשרת מונים למוסדותינו הקדושים לשנה הבאה, וכך תתברך בשפע כפול ומכופל מן השמים.

ובפרט כארש מגיע חודש אדר או אז עסקני המוסדות ממהרים לגשת 'לשולחנות המעציבים' כדי שיעצבו את 'משלוחי המנות' שעומדים הם לשלוח לכל נדיב לב. והם אשר ייעצו מה יחפץ הגביר ביותר לראות את 'המשלוח מנות' המוענק לו מהמוסדות אשר ניתן לו באופן הראוי והמושלם ביותר.

ובכן לאחד מהנדיבים שמו לו על **משטח גדול מאוד** מיני נתחים גדולים מבושלים של כל מיני אברים – חלקים בבשר הבהמה. ולצד זה שמו לו 'מזכרת מיוחדת' של שיעורי תורה שנקלטו משיעורי העיון של מגיד

השיעור בעיון ומשיחות המוסר של משפיעי הישיבה הנודעים לתהילה בשיעוריהם הנפלאים הנחמדים מפז הנמסרים מידי שבוע בשבוע. היום הגדול של 'חג הפורים' הגיעה וגם ניצבה, ואכן כמה מאנשי הצוות הגיעו בכבודם ובעצמם למסור לו לגביר את 'משלוח המנות הענקי'.

ישב שם מורו ורבו של אותו גביר – ומשראה זאת העיר להם באמרו שלא קיימו בכך 'מצות משלוח מנות'.

ולפליאתם הרבה נענו לו באומרם שאלו הרי 'מנות מחולקים של כמה חלקים משובחים ונפרדים אחד מהשני' בבשר הבהמה, ולכן נקראים הם 'שתי מנות' ויצאו בזה יד"ח 'משלוח מנות'. אולם הלה התעקש והעיר להם שבכל זאת לא יצאו הם יד"ח בזה – **איך יתכן?**

תשובה: אקדים נא את דבריי במה שפסק השו"ע (סי' תרצ"ה סעי' ד') שחייב האדם לשלוח לרעהו **ב' מנות בשר** או ב' מיני אוכלים. וכן פסק הרמב"ם (הל' מגילה, פ"ב הט"ו) שחייב האדם לשלוח ב' מנות בשר, או שני מיני תבשיל או שני מיני אוכלים לחבירו. ואכן בספר "ארחות חיים" (שם סק"ב) הביא טעם לזה למה בבשר לא בעינן שני מינים. ומבאר זאת כך ואומר – **כי שונים המה אברי הבעלי חיים זה מזה בחומרם וטבעם וטעמם ולא ישווה טעם אבר האחד לטעם השני ואפי' באותו בע"ח. ולכן כל אבר שבצלע נחשב ל'מנה אחת'.** ולכן די בכמה בשרים של בהמה אחת לצאת בזה 'מצות משלוח מנות'.

ומעתה נביא כאן את דבריו הנפלאים והמיוחדים שכתב בספר "בן איש חי" (פרי תצווה) וכן בשו"ת "תורה לשמה" (סי' קפ"ט) מה שכתב שם **ש'מניח את שני המנות (גדולים וקטנים ככל שיהיו) ב'כלי אחד' נחשב בזה ל'מנה אחת' ולא קיים בזה מצות 'משלוח מנות'.** אולם הגה"ק בעל ה"שבט הלוי" **זצוק"ל חולק על כך (סי' צ"ו, סעי' ד')** ואומר שאין זה נכון, ו'בשעה שהם לכשעצמם נחשבים ב' מנות' אע"פ שהם מונחים במציאות בכלי אחד אין זה מחשיבם כ'אחד' והם נקראים ב' מנות ויוצאים בכך מצות משלוח מנות.

חידה ב': כיצד יתכן שאחד שלח משלוח מנות להרבות אחווה וריעות ובכל זאת לא יצא ידי חובתו.

ראובן ושמעון היו שונאים זה לזה, לוי ניסה כמה פעמים להשלים ביניהם אולם ללא הצלחה. אולם לוי לא ויתר ואכן בפורים הוא הלך ושלח משולח מנות לראובן ב'שמו של שמעון' (שהם יחשבו כאילו שמעון 'השונא' שולח להם את זה) ביחד עם 'מכתב פיוס'.

ומעשה אהרן הצליח, ואכן מעשה זה 'הפתיע' את ראובן והחליט 'לשלוח בחזרה' לשמעון משלוח מנות ונתפייסו ביניהם,

והנידון בזה הוא – מצד אחד הצליח לוי לעשות 'צעד גדול' שכזה, אולם מאידך גיסא ספק עולה בידו. הרי מצד אחד קיים למהדרין מן המהדרין את הטעם של מצות משלוח מנות שהוא "להרבות אהבה ואחוה שלום ורעות", אולם מאידך גיסא לא שלח את המתנה ב'שמו' ולפי מה שכתוב בשו"ת "כתב סופר" (סימן קמ"א) שאם אין המקבל יודע מי שלח לו את המשלוח מנות לא יצא השולח – מה הדין?

תשובה:

לכאורה יש לומר בזה שיצא ידי חובתו שהרי הטעם שכתב ה"כתב סופר" שאינו יוצא ידי חובתו הוא משום הטעם שכתב ה"מנות הלוי" ב'גדר משלוח מנות' שהוא כדי להרבות אהבה ואחוה שלום ורעות, ולפי טעם זה – כאן הרי הרבה שלום ב'אופן המהודר ביותר'. וכן לפי הטעם של ה"תרומת הדשן" (סימן קי"א) שסובר שמצות משלוח מנות הוא כדי שיהיה לו לסעודת פורים – הרי נתן לו.

אולם לאמיתו של דבר עם כל ה'צעד הדרסטי' שעשה כדי להרבות שלום בין איש ובין רעהו יתכן שלא יצא בזה ידי חובתו שהרי כל 'מטרת המצוה' בעיקר הוא כדי להרבות שלום 'בינו ובין רעהו' אולם אין שום חיוב בזה לילך ולהרבות שלום "סתם כך" בין שני חברים.

פרפראות

הנה ניצבים אנו כעת בימים נעלים אלו של ימי הפורים שלומן הזה מצפה כל איש הישראלי ומשתוקק ומתאוה לימים מרוממים ונשגבים כאלו שיש בו 'עת רצון' גדול מאוד בשמים לפתוח ביום גדול כזה שערי ההשפעות טובות ברכות וישועות לרוב לכל הדורש ומבקש אותם וכאומרים ז"ל "כל הפושט יד – נתנים לו".

ואם ב'גשמיית' עסקין אשר ענינו ראוות איך שכולנו משתדלים לנצל את הימים האלו עד תום ולרכוש מתנות יקרות בימים אלו בדמים יקרים תרתי משמע בכדי שירוחק לו לאחריו. וכל שכן כשנתבונן בדבר זה ונעמיק במחשבתנו את עוצם גודל קדושת היום אז ממילא יעלה בלבו של כל אחד ואחד מאיתנו לנצל זמן גדול כזה עד תום ולמצות אותו עד תום ולהכין את לבנו בשמחה רבה ובדמעות ותחנונים שיריקו עליו מן השמים השפעות וישועות טובות לרוב לכל ימות השנה בבחינת הכתוב במגילת אסתר "מה שאלת ונתת לנו". ובכדי להבין את סוד גודל מעלת יום זה עלינו להתבונן ב'מהות גודל הנס' שהתרחש אצל עם ישראל בימי הפורים אשר שונה הוא במהותו משאר הניסים שהתרחשו אצלם ברבות הימים בתקופות השונות. וכאשר נראה ע"י כך את גודל אהבתו של הקב"ה עליו ממילא תעלה על ליבנו להבין את מעלת גודל יום נשגב וקדוש כזה וכך נצל אותו כראוי.

ביום זה מנגילת עוצמת כוחה של 'נס נסתר'

ובכן 'נבוא אל המלך אשר לא דנת' ונעבור באבחה אחת עשרות ומאות ואף אלפי שנים לאחור וניכנס במקצת לתיאור מוחשי למעט מזעיר מההתרחשויות שקרו בעולם מימים ימימה בימי מרדכי ואסתר בתקופת מלכות אחשוורוש אחשוורוש ש"י כך נסבבה ישועתם של ישראל וזכו הם לראות בגודל השיועה אשר נסבב מן השמים ה' לבניו האהובי העם הנחבר שהתבטאה ב'אופן אחר' של 'ישועה ע"י' האהבה והחיבה היתירה שהראה להם הקב"ה.

ובכן בואו נתאר זאת קצת באופן מוחשי:

ימים מקדם בבירת העולם הלוא היא מדינת מדי במטרופולין העיר רבתי שושן גר מלך גדול וגורא אשר הטיל פחד ואימה על כל העולם, הלוא הוא אחשוורוש שהחליט ברבות הימים להתפייק לכל אומות העולם הכפופים תחתיו ולסעוד עמהם בסעודה שהתמסכה זמן רב, לא יום ולא יומיים כי אם מאה ושמונים יום. ובהם הראה לכולם את כלי בית המקדש ברוב יחירותו וגאוותו הרבה כדי להתפאר בהם לעיני כל העולם, וכן גם היהודים שבאו לסעוד בסעודתו של אותו רשע יראו את זה וכך יקלטו הם מי הוא השולט הבלעדית כאן. עפרא לפומי.

כמובן שב"עיתונות העולמית" בשבועות אלו נכתבו שבוע אחרי שבוע הודעות מגוונות ומעניינות לפשר סעודה תמוהה זו שרבים מעמי הארץ התבקשו להגיע שם "סתם" ללא כל סיבה מהותית.

וכשהגיע היום האחרון של הסעודה, יום השביעי ששבת היה כאומרים ז"ל (מגילה יב.) והתחילה השיכרות "להופיע בענק" אצל אחשוורוש באופן מבהיל ביותר עד שלא התרגש בכלל מכוון עצמו ולא חשש להיראות בעיני סובביו ומכריו כינשיא דיפלומטי. וברוב יחירותו קרא לאשתו הרשעה ושתי וביקש ממנה בקשה לא שגרתית בגיוני המלכות, שתיכנס מחדר הנשים ותעמוד בפניו לעיני כולם שיכירו ביופיה ויראו כי "טובת מראה היא". אולם הוא כלל לא התכוון ל"תרחיש האמיים" שיקרה עמו שאשתו תעשה לו בושות נוראות כל כך באמירות מבישות כנגדו בעודה מסרבת לציית בקשתו להתייצב בפניו, דבר זה הכעיסה אותו עד מאד. ואכן לאחר שהתייעץ עם שריו ועבדיו החליט מתוך עזות מצח לעשות מעשה אשר לא ייעשה בגיוני המלכות ופשוט נתן רשות לשרוף את אשתו לנגד עיניהם המשתאות של בני מדינתו.

וכמובן שגם כאן התקשורת העולמית רעשה ומעשה מכך ועסקה בזה ימים אחדים ואף שבועות וחודשים, אולם ברוב הימים נשכח ענין זה מהם והמשיכו הם הלאה בשגרת חייהם.

ומיד אחר כך באופן מפתיע ביותר כינס את הקבינט-המעומצם שלו והחליט ברוב יחירותו לבצע דבר תמוך מאוד ולהורות לכלל הבתולות הנמצאים בעולם להופיע בפניו וכך לבחון אותם ב"דרכים לא ידיוניות" בעליל, ואת אשר תמצא חן בעיניו יקחנה לאשה.

ובאמת רעיון תמוה זה כבר היווה "סיבה רבתי לתקשורת העולמית" לסקר יום אחר יום את המחזה המביש שמתרחש לנגד כולם בהגיע עשרות רבות אל העיר שושן בהיכנסם לחצר בית המלך ולאחריו בהישלח בחזרה לביתם באופן המביש ביותר.

ומעשה זה ארך זמן רב כפי דברי המדרש, ואכן היהודים גם הם לא טמנו את ידם בצלחת וחששו מהגרוע מכל שחלילה ירצה מלכם לקחת את אחת מבנותיהם לאישה ולהינשא לה רח"ל.

וגם רבם מרדכי הצדיק הרגיש את עצמו שריו בצרה וצוקה שמא חלילה יקחו הם את אומנתו האחיית הלוא היא אסתר הצדקת ועל כן החביא אותה במקום תת קרקעי באופן שלא יחשדו בו עבדי המלך. אולם לדאבונו הרב כל זה לא הועיל במיוחד ומשעלה בידם חשש בזה הוציאו אותה ממקום מחבואה והביאוה ב"כבוד מלכים" למלך אחשוורוש ש"יבחר אותה" בלשון המעטה.

ובפרט שהיה טמון כאן 'דבר מאוד מורו' שהרי מנגיני המלכות קודם שהמלך נישא אז מדרך ארץ הוא לדעת מי היא אשר יצבת לנגדה אשר הולך הוא להתחתן עימה ולהסתפרן מהו מוצאה ומשפחתה מאיזה "שורש וגזע אראליים" מוצאה, ולפלא היה הדבר שמן השמים נשאה חן בעיני כל רואיה והיא אף היתה נדמית אצל כל אחד לאחת מבנות האומה ולכן כל אחד כיבד אותה מאוד בידועו שהמלכה היא גם כן ממדינתו.

וכמובן שכולם משראו זאת היו בהלם ממה שהתרחש אך עתה עם אומנתו של מורם ורבם מרדכי הצדיק ולא השכילו להבין כלל את המתרחש מתחת לאפס "מאחורי הקלעים" לגודל הנס שזומן להם הקב"ה כבר עכשיו 'קודם הגזירה הכליה' של המן הרשע העומדת להתרחש עליהם.

ולא עוד, אלא שששמעו על ה"טרגדיה הנוראה" כביכול שדווקא אסתר הצדקת והצנומה היא אשר מצאה חן בעיני מלכם, וזה היה בשבילם כרעם ביום בהיר.

ואכן לאחר 'מעשה החטיפה' התחיל מרדכי לבקר פעמים רבות ליד חצר בית המלך לדעת את שלום אסתר. ובאחד הימים 'יקרה המקרה' ולדי הביתן נעמדו שם שני השומרים הראשיים של חצר בית המלוכה הלוא הם בנתן ותרש, ומכיוון שבתור אחד מוקני הסנהדרין שלט הוא בשבעים שפות, ופתאום הצטלצלו לאוזניו 'בדרך מקרה' איך שמשוחחים בגנות המלך וכמובן שבתוך הדברים הצליח לשמוע איך שהם זוממים לא פחות ולא יותר לשים קץ לחייו ולהרגו בעורמה ואף יזמו לעצמם תוכנית משלחם איך להרוג את המלך, והם היו בטוחים שהאיש הניצב נגדם הלוא הוא מרדכי הצדיק הוא סתם "איזה יהודי מסכן ועלוב" שצריך 'לרדם עליו' אולם הוא לא מבין כלל את מה שהם מדברים.

אולם מן השמים שמו זאת בליבם של השניים כדי שיישמעו הדברים למרדכי ואחר כך ילך הוא לספר למלך את מה ששמע מהם שמדברים נגדו בכך יינצלו חייו של המלך (ודבר זה לכאורה היתה נד מצפנו האישי של מרדכי הצדיק שהרי אדרבה היה עליו לחשוב באותה עת – אני הרי שונא כל כך את המלך על מה שהעז לעשות לי 'מעשה נפשע' זה לקחת את אסתר לבבית המלוכה, אולם מרדכי הצדיק חשב בדעתו שאם מן השמים נגילו לאוזניו לשמוע כל זאת – זהו סימן שמשמים רוצים שאודיע זאת למלך).

ואכן לאחר שנים רבות בשעה שהמלך שוכב לו על יצועו בליל הפסח – ליל שימורים הוא לה' – ליל השמור מן השמים לעשיית ניסים לעם ישראל, וכך נדד המלך את שנתו ועבר הוא במיתתו ממקום למקום. ומשראה שלא מצליח להירדם ביקש מעבדיו להביא לפניו את 'ספר הזכרונות' שנפתח באופן פלאי בדף אשר בו היה כתוב 'איך שהציל מרדכי את המלך ממיתתו' וזממו בנתן ותרש.

אולם בכל זאת הלכו כולם הלאה והמשיכו בשגרת החיים "ולא קלטו כלל לרצף האירועים הדרמטיים" שקורים כאן אחד אחרי השני כאן אצל מלכם, ונתנו לעצמם מנוח באומרים "שהכל יכול לקרות ולא צריך לעשות עסק מכך".

אבל שנים לאחר מכן כאשר נתוודע להם הבשורה הנוראה מכל שהמן הרשע בעצת אחשוורוש רוצה הוגים כבר תוכנית וזונית לכלותם מעל פני האדמה ולהעביר אותם כליל מהעולם, ובעצת מרדכי העבירו את 'חג הפסח' מחג החירות ליום תענית ותשובה; שזעזעה את אמות הסיפים והרעידו את מלאכי עליון ואת כל צבא השמים בראותם שדווקא יום גדול כזה "נחגגת אצל בן עס ישראל **צום ותענית**" ולכן החליטו מן השמים לקרוא לאבות הקדושים ולמשה רביא מהימנא ולשאר הצדיקים להעביר בעדם להעביר מהעולם גזירה רעה זו אשר מרחפת מעליהם.

ואכן לאחר כל זה התרחשה באופן פלאי "נס עצום" והשי"ת העניק נשיאות חן לאסתר בעיני אחשוורוש בכדי שירצה הוא להיפגש עמה כמה פעמים ביחד עם המן הרשע, וכך החלו להתגלגל על המן צרות אחר צרות אשר הם רבות ורעות עד שהוא בעצמו היה צריך בצינון של המלך (ושהתחפז עורר) להוביל את "שונא המובחק" הלא הוא מרדכי הצדיק – בבושת פנים לעיני כולם עד כדי שהתכרכמו פניו ומתה בתו מרוב בושה וכלימה בנפילתה מגג ביתה כמוכא במדרשים.

ומאז אורה ושמחה התחיל להפציע אט-אט התחיל להפציע אצל היהודים והתחילו הם להרוג בשונאיהם מכת חרב והרג ואבדן.

ואז התחיל להתבהר להם במידית את 'פאול הישועה' איך שהקב"ה סיבב להם את הישועה כבר שנים מראש – אולם כל הבעיה אצלם היתה 'שהם לא קלטו זאת בדעתם' וכל זה נסבב להם בנסתר עד שהגיע 'הרגע של האור'.

ומשכך התברר להם 'גם' שלולי שאחשוורוש השתגע בהתחלה והרג את ושת, ושוב פעם השתגע כשלחך באופן תמוה מאוד דווקא את אסתר המלכה, אזי שום דבר טוב לא היה יוצא לעם ישראל וכל ישועה לעם ישראל לא היתה יכולה להפציע 'בדרך הטבע' לעם ישראל.

מבארים בזה המפרשים ואומרים שהשי"ת רצה להראות להם בנס זה שהוא עושה בשבילם את כל זה דווקא בדרך הטבע כדי שכן יכירו עוד יותר בחסדי ה' אשר הוא עושה עמם כי רבים הם עד אשר לא חדלו מלספור. וכך יבינו הם שגם בדרך הטבע הכל הוא אך ורק מאת ה', והוא השליט הבלעדי בעולמו לעשות בו כרצונו.

וועניק לכך הסבר נפלא משל למה הדבר דומה:

לאדם עשיר שהיה לו ארמון מפואר בביתו. ולעיני הצופים הרבים השתקף מבחוץ 'מראה' גדולה וענקית; שהיוותה השראה לכל הסביבה שהרי זה היה מאיר ומפיק אור יקרות. אולם ברבות הימים התרגלו הם לכך ו'המראה' כבר לא משך אותם להסתכל על זה יותר מדי. ומכיוון שלא השקיעו כבר ב'יופי של המראה' לאט-לאט נהפך 'המראה' לחתיכת אבק מושלמת שכיסתה אותה מכל הצדדים, ומשאר זה העוברים והשבים לא משרה "אווירה נעימה" בעליל למראה הארמון הניצב נגדה. ואכן כולם התרחקו למראה דבר שימושי זה. אולם לאחר ימים מספר הבין בעל הארמון שאם הוא מעוניין למשוך בחזרה תשומת לב רבה מהעוברים והשבים צריך הוא להעביר במהרה את הוזהמה הענקית שנדבקה ב'מראה' שכדי לתקן זאת צריך להזויל על כך דמים תרתי משמע כדי לשפץ אותו ולעשות ממנו 'מראה חדש ונקי' לגמרי. ואכן בלית ברירה התחיל הוא במלאכת השיפוץ על 'המראה', וברבות הימים התחיל 'המראה' למשוך תשומת לב בחזרה מהעוברים ושבים יותר מבפעם הקודמת.

ולתמיחתו הרבה כאשר נשאלו העוברים והשבים למה **באמת עכשיו הם מרבים להסתכל על 'המראה' יותר מבפעם הקודמת**, נענו לו באומרים שדווקא כעת ברגע שראו הם את 'החושד המעב' על המראה' דהיינו האבק שהצטבר עליה ורק אחר כך 'התגלה האור' - היינו אחר שיפוץ 'המראה' - דווקא אז התגלה 'המראה' ברוב יופיה

והתבלטה באופן ניכר לעין כל יותר מאשר לראות סתם 'מראה יפה'.

הווי אומר שדווקא 'החושד הבאח לפני האור' ורק אז מתגלה האור. 'אור כזה בוחקת וניכרת לעין כל' יותר מאשר "סתם אור גדול" שרואים.

ובאותו מטבע לשון ממשילים זאת לתלמידי הבעש"ט הק' ומבארים את ענין ה'נס הגדול' של **חג הפורים כן, ואומרים שנס זה התבטא במיוחד כשהיהודים הסתכלו למפרע וראו שבשנים שלפני כן אז גם אם הם היו 'לא טובות' (כגון לקיחת אסתר לאחשוורוש וכדו), כל פרט קטן מזה היתה לא סתם "בדרך מקרה שבעולם" אלא **הכל התנהל ב"השגחה פרטית נפלאה" נסתרת מעין כל, וממילא דווקא אז התחילו הם "להרגיש" את האור – אור ה' כי נעמה.****

מה שאין זה בנמצא כאשר ישנם ניסים גלויים לעין כל וכגון 'קריעת ים סוף' שנס זה היה באמת גדול עד מאוד וראו אז את יד ה' – אולם לאחר זמן המשיכו הם בשגרת חייהם בטוב ובנעימים ולא הרגישו "משהו מיוחד" בעיניי העולם הזה הגשמיים כי הרגישו "רק מלמעלה" את האורות שהשי"ת מנהיג את העולם אולם לא "הרגישו את זה כאן למטה בחיים השגרתיים שלהם את ההשגחה פרטית איך שהשי"ת מלווה אותם על כל צעד ושעל.

ואי לכך דווקא נס זה של 'חג הפורים' (שלא היתה כאן ניכר לעין כל את יד ה' הגדולה לעיני כל האומות ולא שיבר הוא את חומות הטבע) הראה לעם ישראל שצריכים הם לשים לב ולהתבונן במעשי ה' דווקא בחיי **היום יום הפשוטים המתנהלים להם בשיגרה – 'שגרת החיים עצמה' מתנהלת אך ורק בהשגחה פרטית עליונה ומדוקדקת מן השמים'.**

ולכן אמרו ו"ל בגמרא שביום זה צריך לבסומי. והוא על דרך מה שפירשנו בזה שהרי בדרך כלל האדם אינו נוטה להאמין רק באופן "רואה" הוא 'דבר מיוחד הניכר לעין כל' (הנקרא בלשונו 'סקי'פ) אולם סתם באופן הגשמי – החיים שמתנהלים להם כדבר שבשגרה - אין זה ניכר אצלו כל כך שיש בזה השגחה פרטית מן השמים.

אולם בו בשעה שהוא משתכר – הוא כביכול מתעלה מעל כל הדאגות והבעיות האופפים אותו. ואז הוא מתעלה הוא "בדרך הטבע" למדרגות נשגבות ורמות עד שמרגיש "שאף הטבע בעצמו מתנהל רק כפי רצונו ית"ש.

וזהו המעלה המיוחדת שהיה בנס זה של 'חג הפורים', וזהו כדי שיתבונן בזה האדם ויראה לנגד עיניו שכל מה שקורה בעולם אין זה 'בדרך מקרה' אלא אך ורק מאת הבורא והוא לבדו מנהל את עולמו עד לפרטים הקטנים ואין דבר נעלם ממנו ואין נסתר מנגד עיניו – וכדי להבין את יד ה' כאן בעולם צריך פשוט להתיישב ולהתבונן קצת ב'ציור המקרים' שמתרחש כאן בעולם ואז יסיק האדם לעצמו מסקנות אישיות הנוגעות אליו בהתחזקות בעיניי אמונה ב'השגחה הפרטית' אשר "הכל" מנהל אך ורק ע"י בורא כל העולמים ואין עוד מלבדו.

מילפולא דאורייתא

שאלה א': למה לא הביא אחשוורוש כלי זמר לסעודתו, והלא זהו

המצרך הבסיסי ביותר לכל אירוע

כעת עסוקים אנו בימי הפורים ועל כן נביא לכאן איזושהו 'רעיון נפלא' ממעשה המגילה.

רואים אנו בתחילת המגילה בפרוטרוט כל מה שהיה בסעודת אחשוורוש שהיתה 'הסעודה הארוכה ביותר בהיסטוריה' מאה ושמונים יום.

ואכן הביאו שם לסעודה זו מאכל ומשקה לכולם עם מיטב הכלים היפים בעולם וכך התיישבו להם האנשים על הכיסאות והמיטות המרופדות והיפות שישנם בעולם, וכל זה היה כאשר הם שאפו את אורית הפסגות ששררה שם בחצר גינת ביתן המלך.

ונשאלת השאלה למה את ה'מוצר הכי מבוקש' בזכה אירוע (כמו שעושים היום) הלוא הוא ה'כלי זמר' לא הזמין אחשוורוש כלל לסעודה?

תשובה: וראיתי ליישב זאת בכמה וכמה חידושים נפלאים עד מאוד: א. הוא מותיב והוא מפרק לה. המהר"ם שיף זצוק"ל ביאר זאת כך באמרו ש'נגינה' הוא דבר השונה ביותר מכל שאר הדברים – כיוון שאין כל דעות בני אדם שוות בזה. ניגון שחביב על אדם אחד אינו חביב כלל על רעהו. ומכיוון שאחשוורוש שכולם ירצו להיות ב'סעודה מגוונת' זו וכמובן שלא כל אחד רוצה לשמוע מה ששרים והנגינה יישמע בע"כ של האדם לכן לא הזמין כלי זמר לסעודה.

ב. ועוד זאת אפשר ליישב בזה ע"פ מה שמבואר בספר "ילקוט מעם לועז" שמבאר זאת כך באמרו שכיוון שאחשוורוש רצה שיאכלו וישתו עמו המסובים וישתכרו, וכך יעברו עם ישראל על עבירות חמורות. ואם יזמין לשם כלי נגינה אזי לא מזימתו לא תצלח שהרי הנגינה יש בה 'כח אדיר' שבשעה שהאדם שומע זאת זה מושך אותו מאוד והוא נהיה שקוע בזה ראשו ורובו, וכך יוצא שאם יביא כלי זמר והיהודים יהיו שקועים בשיר ורנן שהם שומעים אזי ממילא הם לא ישתכרו ולא יעברו על שום עבירה כל.

ראו עד כמה הגיעה רשעתו של המלך אחשוורוש שעם כל זה שידע היטב מהו כוחה של שירה שיעצים את ה"מעמד הנשגב" הזה, בכל זאת לא הרשה לעצמו להנות מזה – והכל בכדי להכשיל את עם ישראל בעבירות חמורות.

ג. ויש ליישב זאת גם באופן הפשוט ביותר. שהרי כל המטרה של הסעודה היה בכדי להראות את עשרו הגדול, ומכך חשש שאם יביא כלי זמר לא ישימו לב לכל זה ולא ירגישו המוזמנים בכך.

שאלה ב': מה הדין באדם שנתאחר מלקרוא את המגילה רק בסוף היום (של חג הפורים) ויש לו אפשרות כעת לקיים רק 'מצוה אחת ממצוות היום', איזה מהם יקיים?

תשובה: מצינו שנחלקו בזה כמה וכמה מגדולי הפוסקים: בשו"ע (סימן תר"צ סעי' י"ח) מבואר שצריך לחזור אחר עשרה אנשים כדי לשמוע 'מקרא מגילה בעשרה, שלא מצינו כן באחד ממצוות היום שצריך עשרה, לא בסעודת פורים וכן לגבי מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים לא מצינו שצריך לזה עשרה, ועוד זאת שהרי בגמרא (מגילה יד.) איתא רב נחמן אמר 'קרייתא זו הלילא', נמצא שבקריאת המגילה יש גם את הענין של 'אמירת הלל' שזהו 'קרבן לדאורייתא'.

ולא עוד אלא שאם יש לו לאדם איזה מצוה דאורייתא לקיים (כגון מצות כיבוד אב ואם ושאר מצוות) ועוד לא שמע מקרא מגילה כתב הט"ז בשם המהרש"ל שעליו לדחות את המצות עשה וליכלך לשמוע מקרא מגילה, ובפרט לפי דברי הגר"א (סימן תרפ"ז הו"ד במשנ"ב סק"י"א) שכתב ש'מקרא מגילה קודם למצוה דאורייתא' משום פרסומי ניסא, מה שלא מצינו כן בשאר המצוות שנוהגים ביום זה.

נמצא לפי זה ש'קריאת המגילה' היא הראשונה במעלה יותר משאר

מצוות היום ולכן כשאין לו עוד אפשרות לקיים את כל מצוות היום – אז עדיף לו שיקרא מקרא מגילה.

אולם מצינו בשו"ת "חיים וחסד" (סימן י"ד) שחולק על כך וסבירא ליה ש'סעודת פורים' עדיפה ממקרא מגילה מ- ב' טעמים.

הטעם הראשון הוא – שהרי מצוות אלו 'משלוח מנות' ו'מתנות לאביונים' הם רק מדברי קבלה, וכן 'מקרא מגילה' לא נלמד מאיזה פסוק במגילה אלא רק נרמז מדכתיב במגילה 'זכרים' - ונעשים' ואיתקש זכירה לעשייה וכו' כדאמרינן שם בגמרא. מה שאין כן 'סעודת פורים' כתיבא בהדיא במגילה דכתיב 'משתה ושמחה'.

הטעם השני הוא – כיוון שכל עצם הטעם שצריך לקרות את המגילה הוא 'כדי לומר שירה' כדאמרינן שם בגמרא (מגילה יד.) 'קרייתא זו הלילא', ואם כן הרי אסור לומר שירה על כרס ריקנית וכדאמרינן בגמרא (תענית כו:) לגבי תענית גשמים והתחילו לירד גשם באמצע התענית, איתא שם בגמרא שיפסיקו מתעניתם ואילו אחר כך יקראו 'הלל הגדול' משום שאין אומרים הלל אלא על נפש שבעה וכרס מלאה. **הלכה:** יקרא את המגילה, ואם צם כל היום ולא טעם מידי יקיים סעודת פורים.

פרי עץ חיים

ברכת מזל טוב לידידנו
הרה"ג רבי מנחם מנדל הגר שליט"א
בן הגה"צ מוהרי"י שליט"א
נכד מרן האדמו"ר מו"ז'ניץ שליט"א

לרגל השמחה השרויה במעונו בהיכנס הנין | הנכד |
הבן בבריתו של אאע"ה למז"ט ובשעטו"מ.
ה"ר שתזכו לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב תענוג ונחת
דקדושה ומשמחה זו יושפע לכם שפע שמחות ורב
טוב ואך ששון ושמחה יישמע באהליכם תמיד. אכ"י

בחסות דפוס קופי

COPY
ככה רצינו. הדפסנו

יהודה הנשיא 10 ג' | 08.866.8458 | 015copyz@gmail.com
א-ה 10.00-14.00, 17.00-20.00, יום ו' 10.00-12.00

שדר חמיון
מרדכי ברוך גייגר
בן דוד'ג'ר מנחם מנחם גייגר שליט"א
אש"ף 963096@gmail.com | 053-4199289 | לחצית והטובות
'נתן לזאת' לשיעורים ב'סידור' חזון - 3-10-2-1036171111 | ששן ודני נפשת